

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 5.

15. Stycznia 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

Najnowsze doniesienia nadeszłe z Madrytu i dochodzące do d. 8. Grudnia, nie potwierdzają pogłosek, umieszczonych w gazetach Angielskich, iakoby w Hiszpanii zayść miały ważne iakie wypadki. Gazeta Wiedeńska Der Wanderer umieściła w krótkości, co mogło dać powód do tych pogłosek. „W niektórych punktach Prowincyi Mauchy i Andaluzyi połączyła się pewna liczba zbiegów wojskowych i przemycających towary, których w owej okolicy Kozakami z Sierra Morena nazywają, i zrzuciła dosyć znaczne niepokoie. Zdaie się, że bandy owe, dość liczne, zabawiwszy kilka dni w Sewillii, odważyły się d. 3. i 4. Grudnia pociągnąć ku Madrytowi, z którego powodu Król Ferdynand przeznaczył kilka oddziałów wojska do wzmocnienia osady Madryckiey. Około tego samego czasu uderzyło 50 iezdców na zastonę wojskową złożoną ze 20 piechoty i 16 iezdców, a prowadzącą z Kadysu do Ceuty innstwo osób skazanych na galery. Po zapalczywey ułtarzce, gdzie kilku żołnierzy z tey zastony poległo, udało się niektórym więzniom odzyskać wolność. Owo zgoda w Mancha i w Andaluzyi jest niebezpieczną podróż bez zastony wojskowej. Gońcy iadący przez Andaluzyię mają zwyczajną zastonę z 30 ludzi. Liczna banda rozbójników krąży aż ku miastu Occana, 10 mil od Madrytu, gdzie wybiera kontrybucyę i rozmaite bezprawia popełnia.“ — Jedna z gazet Londyńskich umieściła: „Król Hiszpański, iak zwyczaj w ziemie, wyjechał na czas nieiaki z Madrytu do Pałacu Escorial, a z nim P. Wellesley, Posel Angielski; natychmiast rozsiano pogłoskę o buncie w Madrycie. Pogłoski, iakoby w Eskuryjalu zayść miały smutne wypadki, są bezzasadne.

Wyszłem niedawno rozporządzeniem finansowem nałożono na paszporty wszystkich

osob iadących do Hiszpanii lub z tamąd, opłatę 40 realów (blisko 5 ZR.). — Wyprawa, którą uzbraią w Kadysie, składa się według najnowszych wiadomości z 4 okrętów liniowych o 74 działach, z 5 fregat o 44, z 2 korwet o 24 i 20, i z iedney brygantyny o 16 działach. Dowodztwo powierzone dawnemu doświadczonemu marynarzowi, Brygadyerowi F. Maurelle. Spodziewają się ciągle że wojsko wyprawy tey doprowadzą do 18000 ludzi wszelkiey broni. Jenerał Hrabia Abisbal dowodzić niem będzie naczelnie.

Listy z Madrytu donoszą: „Liberalisci nie mają ani u Dworu ani u Ludu tyle wpływu, by mogli spodziewać się dla siebie skutku. Przeciwnie wszyscy Magnaci tak są zobowiązani dla Dworu i z interessem iego tak ściśle połączeni, że każda zmiana, któraby od nich pochodziła, nie nadwerżyłaby istotnie panującego systematu. Lud powoduie się zgoda Duchowienstwu i Mnikom, którzy ze swoiey strony władzę Królewską do ostatniego utrzymania usiłują. — Hrabia Abisbal, zamiast comiał byćz Wice-Królem Buenos-Ayreskim, mianowany jest teraz Wice-Królem Limy, do czego także i Naczelnictwo Chilijskie należy. Nie jest to samą tylko czczą odmianą tytułu; z tą bowiem widzieć się daie, że odstąpiono od wyprawy do rzeki la Plata, i tylko małą wyprawę, złożoną z kilku tysięcy ludzi, na morze południowe wystać zamysłają.“

Francya.

Dostrzegacz Austriacki zawiera co następuje: „Według pewnych wiadomości prywatnych z Paryża, wszyscy Ministrowie oprócz Xiążęcia de Richelieu żądali d. 24. Grudnia r. z. w wieczor swoiey dymissyi. Król przyjąć miał to podziękowanie, i apoważnić Xiążęcia Richelieu, aby utworzył nowe Ministeryum. W skutku tego nastąpi może krótkie odroczenie posiedzeń Izby, ile że nowi Ministrowie potrzebują czasu, do ułożenia się między sobą o propozycyę przez nich czynię

się mające, i do przybrania postawy na posiedzeniu tych Izb.

P. Ravel obrany będąc Prezesem Izby Deputowanych, podał o uwolnienie swoje jako Wice Sekretarz Stanu w Ministeryium sprawiedliwości.

Dnia 23. Grudnia udali się do Izby Deputowanych P. R o y Minister Skarbu, Baron Pasquier Zachowawca W. pieczęci i P. L a i n e Minister spraw wewnętrznych. Baron Capelle Kommissarz Królewski oddał Izbie Królewski projekt do prawa z d. 17. Grudnia treści następującej: „I. Zważając na przewłokę, której rozkład podatków na rok 1819 doświadczyćby musiał, wybieranych ma być tymczasowie szesć dwunastych części podatku gruntowego, osobistego i odruchowości, odrzucić od obien i patentów, a to podług stopy rozkładu z r. 1818. II. Do czasu ogłoszenia nowego budżetu, wszystkie opłaty niestałe na rok 1819 pobierane będą według istniających rozporządzeń. III. Dla Ministra Skarbu, otworzony będzie uprzednio kredyt na 200 milionów na potrzeby bieżących wydatków krajowych, dopóki te prawem finansowem na r. 1819 ustanowionemi nie zostaną. Projekt ten oddany został Kommissyi centralney, która w tej mierze złożyć ma zdanie sprawy na dzień 26. Grudnia.

W tym samym dniu mieli u Króla posłuchanie Deputacye Izb, przy której okoliczności Prezydenci Deputacyi odczytali adresy, uchwalone przez Izby. Ułożone są w duchu zasad wynurzonych w mowie Króla, zagajającej posiedzenia Izb d. 10. Grudnia, i wyrażają ukontentowanie Narodu, z powodu zasłanych najnowszych wypadków, osobliwie z powodu nastąpienia z ziemi Francuzkiej wojsk sprzymierzonych. Król odpowiadając na to wkrótkości, wyraził ukontentowanie Swoje z powodu zgody i dobrej sposobu myślenia, których dowod dają ciągle Reprezentanci Ludu.

Sąd pierwszy Instancyi odesłał do Sądu Królewskiego w Paryżu, Centillona, oskarżonego o zamach na życie Xiążęcia Wellingtona; toż samo uczynił z współwinowaycą Marinetem.

Jedną z najważniejszych robót Ministerstwa spraw wewnętrznych, są Protokoły czyli Procès verbaux Rad Departamentowych, które każdego roku przed otwarciem posiedzeń Izb obu onemuż składane bywają. Rady te, których przeznaczeniem nie tylko działać tam, gdzie się ich władza rozciąga, ale wszem popierać dobro, i zastępować Departamenta i tam także, gdzie jest Władza naywyż-

sza, przynoszą wieloraką korzyść dla Ministeryium; uczą je, jakie są żądania i potrzeby Departamentów, iż gdy o nich jest mowa na posiedzeniu Izb, Minister wiadomiony jest o tem już pierwej i nie stoi nieprzygotowany naprzeciw mówcom; nakoniec Rady te podają sposobność Ministeryium do wystąpienia z projektami praw, zgodnemi z zamiarem, nie oczekując za każdym razem wezwania Zastępców Ludu. Nie potrzeba nadmieniac, iak wielce takowa taktyka pomnażać musi popularność Ministeryium; we wszystkich przeto Państwach, gdzie istnieje konstytucya reprezentacyjna, przyczyniałoby się wielce do godnego utrzymywania się Ministeryium przeciwko Izbom, gdyby Ministeryium to, przez odbieranie podobnych okręgowych opinii, obeznawało się z rzeczą. — Minister spraw wewnętrznych w Paryżu oddał właśnie Królowi zwyczajny rozbiór protokołów posiedzeń Rad Departamentowych. Okazuje się z tego, że różne Departamenta życzą sobie następujących urzędzeń: aby wprowadzić ustawy wiejskie; ułatwić poprowadzenie i utrzymanie dróg sąsiedzkich; wprowadzić powszechnie znaną metodę naukową pod nazwiskiem wzajemney oświaty; aby gościńce Królewskie wyprowadzić a kanały i mosty dokończyć za pomocą towarzystw, którymby dozwolono na czas oznaczony prawa pobierania myta, aby miejsca bagniste osuszyć, władzę municypalną rozszerzyć, Gminy mniejsze, dla upoiedynczenia administracyi, połączyć, aby nakoniec znieść rozporządzenie Królewskie z d. 16. Sierpnia 1816, mocą którego owoczesne przepisy lasowe zmieniono, a przywrócono dawniejsze z r. 1669; aby ponowić prawo z d. 17. Marca 1808 wydane przeciwko lichwie Żydów; aby przyspieszyć wygotowanie katastru, dla osiągnięcia w powszechności lepszego podziału podatku gruntowego, aby kosztą pobierania podatku gruntowego zmniejszyć, aby znieść opłaty dla Akademii i nadużycia przy administracyi szpitalow i domow podrzutkowych, aby pomnożyć brygady żandarmeryi etc. etc.

Między wiadomości Paryżkie należy i ta, że nowy Minister Przychodów pracuje nad przekształceniem całej roboty poprzednika swojego przedsięwziętę koło budżetu na rok 1819. — Zapewniają dalej, że rozporządzenie Królewskie z d. 22. Lipca 1818 nakazujące utworzenie jeneralnego Sztabu wojska, przyjdzie wkrótce do skutku. Składać się ón będzie ze 150 Jenerałow Poruczników i 260 Marszałków polowych czynnych, z których 80, będzie stopnia pierwszego a 160 drugiego.

Nadliczbowi zostawać mają w pogotowiu do służby pokojowej lub do służby weteranów, i pobierać będą żołd swojego stopnia, wszakże bez nżytków ubocznych. Wszyscy obecnie umieszczeni Jenerałowie mają być utrzymywani, a potrzebna do uzupełnienia liczba, brana być ma wedle lat służby ze znajdujących się w służbie nieczynnej. Pochlebiamy sobie, że wiele osób sławnego imienia dostanie się nazad do służby Ojczyzny. Żaden Officer nie będzie mógł dostać się do Sztabu jeneralnego, któryby już d. 26. Listopada 1813 nie był Jenerałem. Spodziewano się, że ta ważna robota wyjdzie do d. 1. Stycznia, i że w ten czas przypuszczeni będą do pensyi także i owi Jenerałowie, którzy mają już lat 55, iak postanowiono rozporządzeniem z d. 1. Sierpnia 1815. — Według rozporządzenia Królewskiego z d. 25. Listopada, nie może żaden Podofficer mający krzyż legii honorowej, kassowanym być bez szczególnego upoważnienia Królewskiego. — Dnia 31. Grudnia wszyscy żołnierze wystuzeni puszczeni być mieli do domu i tamże dostać się do weteranów legiionowych. Naprawdę pochlebiano sobie, że znaczna część występujących, iak teraz czwarta prawie z całego wojska, da się znowu zaciągnąć. Mała tylko część przyjęła służbę w gwardyi Królewskiej; co do reszty, powracają wszyscy do spokojnych zatrudnień. Osobliwie zaś czują stratę znajdujących służbę Podofficerów. — Dla Podofficerów i żołnierzy zaciągających się na nowo po wystuzeniu lat, uchwalono rozporządzeniem z d. 3. Grudnia podwyższenie żołdu. — Za pewnością, że Minister wojny rozkazał uzupełnić legiiony, tudzież przystąpić niezwłocznie do urzędzenia trzecich bataliionów, i legie Departamentów Północnego, Niższego Reńskiego i Meurthe wysłać natychmiast do Paryża, gdzie porządnie urządzonemi zostaną, i służyć mają za wzór drugim pułkom liniowym, zostając w stanie zupełnym o 1500 ludziach. — Dla gwardyi przyboocznej robią teraz mundury gelowe, które półtora miliona franków kosztują, i nżyte będą po pierwszy raz w Maju, podczas uroczystości koronacyi Króla. — Jeden z dzienników twierdzi, że w roku następnym zaydą znaczne odmiany w gwardyi narodowej Paryzkiej. Ma być zmniejszona iey liczba, i składać się jeszcze tylko z nymniejnich obywateli miasta. W skutku tego zmniejszenia każda legia miałaby zamiast czterech tylko dwa bataliiony, a gwardya ta miałaby tylko dwa miejsca odbywania służby, w Tuilleryiach i w Prefekturze. — Wychowawcy szkoły wojskowej w la Fleche

podnieśli bunt przeciwko swoim Przełożonym, który usmierzone aresztowaniem i wygnaniem z instytutu około pięćdziesiąt tychże wychowawców. — Kilkunastu żołnierzy w Rennes dopuściło się ciężkiego ranienia mieszkańców. Z tego powodu rozporządzone Dowodcy bataliionu, aby Podofficerów nauczył, że osobiste bezpieczeństwo mieszkańców i utrzymanie porządku publicznego naycelniej jest obowiązkiem Dowodzącego strażą lub patrolem. — Pułkownik Marbot, objęty rozporządzeniem z dnia 24. Lipca 1818 przybył do Paryża. — Według listu pisanego z Paryża pod dniem 14. Grudnia, a umieszczonego w Kurjerze Londyńskim, miała Francya na Zgromadzeniu Ministrów wszystkich Mocarstw, odbytem dnia 12go, pozyskać powtórne przedłużenie terminu do zapłacenia swych długów. — Dzienniki Paryzkie umieściły światłe pismo Xięcia Levisa o terażniejszym stanie kredytu. Zaleca on ciągle utrzymywanie funduszu umarżającego, iako jedyny środek skuteczny przeciwko wielkiej trwodze, która zdaie się, że opanowała umysł. — Do Sztrazburgu przybył W. Xięże Rossyyski Michał dnia 8. Grudnia, a dnia 9go puścił się w dalszą drogę przez Bazyleję do Bernu (w Szwajcaryi), gdzie odwiedziwszy Swoją Bratową W. Xiężną Konstantynową, przedsięwzięnie podróż do Kraiów Włoskich. — Xięże Richelieu otrzymał w Akwizgranie od N. Króla Pruskiego order czarnego orla. —

N i e m c y .

Dnia 16. Grudnia zszedł z Swiata paniący Xięże Antbalt-Koetheński, Ludwik August Karol Fryderyk. Urodzony dnia 20. Września 1802 nastąpił w Panowaniu po Stryin swoim Auguście Chrystyianie, dnia 5go Maia 1812.

Dnia 24. Grudnia umarła w Drezdnie Xiężniczka Maryia Elżbieta, Ciotka N. Króla Saskiego, a Siostra Jego Królewicowskiej Mci Xięcia Alberta Sasko-Cieszyńskiego, w 85cim roku Swoiego wieku. — W temże samem miesiącu zmarł dnia 12. Grudnia w 65tym roku swojego wieku, Baron Bildt, były Królewsko-Szwedzki nadzwyczajny Poseł i pełnomocny Minister przy Seymie Ratyżbońskim, potem przy Kongressie Rastadzkim, a nakoniec w latach 1813 do 1815 przy N. Cesarzu Franciszku, przez cały ciąg wyprawy wojenney.

N. Cesarzowa Rossyyska Matka w towarzystwie Ich Królewicowskich Mci W. Xięcia

i W. Xiężney Weymarskich, tudzież NN. Królestwa Iohność Saskich, (którzy naprzeciw tey Monarchini do Lindenau wyiechali), przybyła dnia 22. Grudnia do Lipska, gdzie uroczyste powitana, stanęła w pomieszkaniu Królewskiem, a przyjąwszy śniadanie i zabawiwszy w gronie Rodziny Królewskiej do godziny 3ciey z południa, w dalszą udała się drogę.

Prussy

Dnia 23. Grudnia N. Cesarzowa Rossyjska Matka przybyła do Potsdamu, gdzie od czekającego na Nią N. Króla tudzież Xiążąt i Xiężniczek Pruskich naczuley powitana, wyiechała nazajutrz przez Charlottenburg do Berlina, i stanęła w zamku Królewskim, w appartamentach Fryderyka IIgo. Z powodu tych wysokich odwiedzin przybyli do Berlina: dziedziczny W. Xiąże Sasko-Waymarski, W. Xiężna Maryja, dziedziczna Xiężna Weymarska i W. Xiąże Mecklenburgsko-Strelitzki. Gazety Berlińskie napełnione są opisami uroczystości dawanych z powodu bytności tey N. Monarchini, która dnia 27go wyiechała z Berlina i udała się przez Landsberg, Torun, Królewiec i Memel do Petersburga.

Od brzegów Sprei d. 5. Grudnia. — „Przekonywują się coraz bardziej że Prussy potrzebują Konstytucyi reprezentacyjney; duch rozwijający się w Narodzie naszym obięty być musi formą konstytucyjną, aby nie zdiczał. Nie jest to potrzebą Ludu ale Rządu, potrzebę tę czuć będą ci wszyscy coraz mocniej, którzy się Rządem naszym zajmują. Po traktacie Tylżyckim zniesły Prussy całą dawną konstytucyję swoją; Minister Stein dał im początek do nowey, trwała pamiętkę wielkiego wolnego ducha tego Ministra, lecz musiał on poprzestać na samem rozpoczęciu, dla okoliczności gruntujących się w porze czasu; machina polityczna musiała się ruszać dalej iak mogła wraz z niedoskonałościami swoimi, potem nadzwyczajne zdarzenia pokrywały wady nadzwyczajnymi środkami; lecz teraz panuje spokój i porządek, teraz powinno znów wszystko iść swoim trybem, atoli w machinie brakuje wszędzie na sprężynach, na które sobie czyniono rachubę. Według myśli Ministra Stein a Parlament Pruski byłby koroną dzieła przezeń zaczętego, a przygotowaniem i przeciwległością tego, Rada Stanu; ta jest, lecz nie ma tamtego i tego wszystkiego, co jest dlań potrzebnem; nie ma wolności druku i t. d. O chęci nadania tych potrzeb, świadczą rozporządzenie z d. 22. Maja 1815, i kilkakrotny zamiar Kańclerza Stanu, aby wolałość druku

prawem urządzić. To wszystko przewleczone; mówiono, iż potrzeba, aby pierwey duch stronnicy ochłodził, ależ napróżno tego oczekują, owszem od trzech lat niezmiernie się powiększył, i zagnieżdził się tam, gdzie go innemi czasy nie bywało; kto zaś zna wewnętrzne położenie okoliczności naszych, temu nie mogą być tajne skutki z tąd wynikające. Także i Prowincyje nasze potrzebują złączonej być w dzielną iedność polityczną, przez konstytucyję reprezentacyjną; powinny to posiadać, coby prowincjonalne odosobnienie się zmieniło w węzeł, i nie tylko ich oczy ale i usiłowania ich zwróciło na Berlin. Tymi ważnymi przedmiotami zajmie się Rada Stanu na najbliższych posiedzeniach. Tajny Radca legacyyny Ancillon, Mąż wielce zasłużony, miał iż wygotować kilkanaście planów do tego służących.“

N. Król Pruski miał ieszcze przed Swoim wyjazdem do Akwizgranu podpisać edykt względem nowego porządku sądowego w Prowincyiah nadrenskich. Pozostać mają główne podstawy terazniejszey procedury, iako to: wywody słowne, iawnosc i Sady przysięgłych; liczba Sądów kryminalnych ma być pomnożona, a w Berlinie ma być Sąd kasacyjny. — Królewskim listem Gabinetowym z dnia 3go Lipca wymierzono iest wynagrodzenie dla owych urzędników, którzy w skutku Tylżyckiego traktatu pokoju miejsca swoje ponracali. Mają oni, jeżeliby ich nazad nie umieszczono, pobierać dawne swe pensyje Pruskie aż do umieszczenia. — Władze otrzymały rozporządzenie, aby Ces. Rossyjskie woyska powracające z Francyi, podczas przechodu przez Panstwo Pruskie przyymowano iak naysuprzemniej. Niektóre z tych pułków, z naysłabszych Prowincyi niezmiernego Państwa Rossyjskiego, będą musiały niemal rok cały strawić na pochodzie do domu. — Konie należące do woyska Pruskiego powracające z Francyi, a do służby niezdatne, mają rozdane być między włościan, bezpłatnie, z tym warunkiem, aby w razie przyszley wyprawy wojenney, za powróceniem wartości, konie zdatne do służby dostawili. — Dnia 27. Grudnia Xiąże Arcybiskup Gnieźnieński bierzmował w kościele Katolickim w Berlinie przeszło 400 osób pći oboiey. — Jeden z pierwszych domów handlowych Żydowskich w Berlinie zawiesił swoje wypłaty. Stratę szacują na 400,000 talarów. — Z początkiem roku 1819 wychodzi w Berlinie nowa gazeta pod tytułem: *Allgemeine preussische Staats-Zeitung* (Powszechna gazeta Stanu Pruska.)